

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ Й ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Оленич К.В.,

здобувач третього рівня освіти,

Миколаївський національний аграрний університет,

м.Миколаїв, Україна

Україна поступово розвиває механізм держано-приватного партнерства, а саме розроблено та впроваджено нормативну базу у сфері держано-приватного партнерства та удосконалюється концесійне законодавство, що має на меті врахувати найкращі міжнародні стандарти підготовки проєктів із залученням міжнародних організацій та представників бізнесу. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні можливий за умови чіткого законодавчого визначення правових, економічних та організаційних засад їхнього функціонування.

Ключові слова: *партнерство, державно-приватне партнерство, приватний бізнес.*

Одним із методів підвищення ефективного функціонування державної власності є розвиток партнерських відносин держави та бізнесу, що дозволить залучити в державний сектор економіки додаткові ресурси, насамперед інвестиції. У такій системі відносин відбувається об'єднання ресурсів і потенціалів держави і бізнесу, що сприяє підвищенню ефективності використання наявних ресурсів, розподілу ризиків між державним і приватним сектором. В Україні розвиток партнерських відносин держави і бізнесу знаходиться на початковому етапі.

Сучасним механізмом управління трансформаційними процесами в економіці, який заохочує приватні інвестиції з метою вирішення державних задач у напрямку модернізації економіки, розподілу ризиків, обов'язків між державою та бізнесом, є механізм державно-приватного партнерства.

Виявлено, що державно-приватне партнерство – це довгострокове співробітництво між державою (державними органами та органами місцевого самоврядування) та приватними компаніями, спрямоване на фінансування, проектування, впровадження та управління публічними об’єктами і публічними послугами, які переважно забезпечувалися лише державою [1].

Для державних й приватних суб’єктів при виконанні проєктів у співпраці є перелік переваг використання державно-приватного партнерства (табл. 1).

Таблиця 1 Переваги державно-приватного партнерства

Для приватного бізнесу	Для держави
<ul style="list-style-type: none"> - інвестиції на довготривалий період; - можливість ризиків за проєктом поділу; - гарантії держави; - більш оптимальні умови інвестування. 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість економії державних коштів за допомогою підвищення ефективності їхнього використання; - можливість зміцнення інфраструктури; - стимулювання інвестиційної активності.

Джерело: узагальнено автором з використанням [2]

Відповідно до Закону Україна «Про державно-приватне партнерство» виділяють такі сфери використання партнерства:

- виробництво, транспортування і постачання тепла;
- будівництво, експлуатація автострад, доріг, залізниць, портів та їх інфраструктури;
- збір, очищення та розподіл води;
- охороні здоров’я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;
- надання освітніх послуг у сфері охорони здоров’я [1].

Вищезазначений перелік сфер не є повним, адже державний партнер може застосовувати партнерство із приватними суб’єктами у інших сферах діяльності, окрім тих, які відповідно до існуючого законодавства здійснюються виключно державними суб’єктами.

Виділяють наступні інструменти державно-приватного партнерства, по відношенню до фінансування:

- інструменти бюджетного інвестування (державні цільові інвестиційні програми);
- інструменти бюджетного фінансування без ознак бюджетних інвестицій;
- інструменти приватного інвестування (концесійні угоди, інші види інвест - угод з умовами інвестування) [3].

Отже, фінансування проєктів державно-приватного партнерства має свої механізми і інструменти, можливості фінансування проєктів з різних джерел та комбінування джерел.

Визначають три моделі фінансування державно-приватного партнерства:

- державне фінансування (залучення державою позикових коштів та надання їх проєкту);
- корпоративне фінансування (залучення приватним суб'єктом позикових коштів та надання їх проєкту);
- проєктне фінансування (створення спеціальної проєктної компанії, яка засновується ініціатором проєкту);
- змішане фінансування, яке може здійснюватися у комплексних проєктах [4].

Механізм державно-приватного партнерства набуває популярності у світі. Залежно від ролі держави при виконанні проєкту, виділяють різні типи державно-приватного партнерства:

- держава – замовник;
- держава – рівноправний партнер;
- держава – гарант (табл. 2).

Поширеним вважається тип державно-приватного партнерства, коли держава виступає рівноправним партнером. Якщо держава виконує роль гаранта, то відбувається перерозподіл ризиків, що зменшує кількість випадків економічних злочинів.

Більшість країн лише на початковому етапі формування державно-приватного партнерства, тому з метою забезпечення подальшого розвитку державно-приватного партнерства в Україні необхідно переймати досвід інших країн.

Таблиця 2 **Типи державно-приватного партнерства**

Держава-замовник (модель керування)	Держава – рівноправний партнер (модель участі)	Держава- гарант (модель забезпечення)
<ul style="list-style-type: none"> - державні програми (галузеві, соціальні, інноваційні) - індикативне планування економічної діяльності; - технопарки, технополіси; - нормативно-правове забезпечення та формування організаційного механізму економічних відносин. 	<ul style="list-style-type: none"> - напівприватизація та створення об'єднань; - часткова компенсація вартості виробництва продукції; - субвенції з державного бюджету; - відшкодування відсоткових ставок за кредитами, отриманими суб'єктами господарювання у комерційних банках. 	<ul style="list-style-type: none"> - державні гарантії у забезпеченні повного або часткового виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єктів господарювання державного сектора економіки; - державне замовлення та державні контракти.

Джерело: узагальнено автором з використанням [5]

Законодавство України стосовно державно-приватного партнерства має значні відмінності від законодавства країн ЄС, тому необхідна імплементація до міжнародного та європейського законодавства. Більшість держав ЄС використовують механізм державного приватного партнерства з метою активізації соціальних проєктів [6].

Сенс партнерства держави і бізнесу - у соціально-економічному розвитку. Кошти інвестуються у актуальні, необхідні об'єкти з тривалим терміном експлуатації, що стимулює інтерес держави й приватних партнерів. Україна поступово розвиває механізм державно-приватного партнерства, а саме розроблено та впроваджено нормативну базу у сфері державно-приватного партнерства та удосконалюється концесійне законодавство, що має на меті врахувати найкращі міжнародні стандарти підготовки проєктів із залученням міжнародних організацій та представників бізнесу. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні можливий за умови чіткого законодавчого визначення правових, економічних та організаційних засад їхнього функціонування. Саме тому, необхідно удосконалити нормативно-правову базу

з регулювання державно-приватного партнерства, забезпечити державну підтримку та гарантії держави партнерам з приватного сектора, спростити адміністративні процедури, спрямовані на реалізацію державно-приватного партнерства і забезпечити діючий механізм виконання зобов'язань сторін.

Отже, необхідно об'єднати ресурси і потенціали держави і бізнесу, які сприяють підвищенню ефективності використання наявних ресурсів, розподілу ризиків між державним і приватним сектором.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р., Редакція від 20.10.2019, підстава - 155-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 28.10.2019).
2. Бержанір, А. Л. Роль державно-приватного партнерства у соціально-економічному розвитку регіонів URL :http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2693/1/Rol_derzhavnoprivatnogo.pdf (дата звернення: 27.10.2019).
3. Пакулін С. Л. Розвиток соціального партнерства та формування соціально-економічної партнерської структури у регіоні / С. Л. Пакулін // Теорія та практика менеджменту : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (19 травня 2016 р., м. Луцьк, Україна). – Луцьк, 2016. – С. 360–362.
4. Ліба Н. С. Реалізація державно-приватного партнерства у системі регіональної промислової політики/наук. вісник Мукачівського державного університету URL : <https://www.msu.edu.ua/visn/?p=2944&lang=uk> (дата звернення: 25.10.2019).
5. Пакуліна А. А. Державно-приватне партнерство як фактор ефективного розвитку соціального комплексу регіону/ А. А. Пакуліна, Г. С. Пакуліна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – Вип. 47. – С. 159–162.
6. Дубок І. П. Історичний досвід державно-приватного партнерства / І. П. Дубок URL :<http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/3.pdf> (дата звернення 25.10.2019).

***Annotation:** Ukraine is gradually developing a mechanism for public-private partnership, namely the developed and implemented legal framework in the field of public-private partnership and improving concession legislation, which aims to take into account the best international standards of project preparation with the involvement of international organizations and business representatives. The development of public-private partnerships in Ukraine is possible provided a clear legislative definition of the legal, economic and organizational foundations of their functioning.*

***Key words:** partnership, public-private partnership, private business.*

*Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м.Миколаїв, Україна*